

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE!

Cartea XI.—XII.

Nov.—Decembre.

An. VIII.—1833.

Unele lupte ale Domniloru romani

Stefanu celu mare si Michaiu vitézulu.

(Urmare.)

Michaiu eroulu a urmatu in tronulu Romaniei lui Alesandru Bogdanu, omu nesatiosu, — care a fostu cumperatu domni'a cu bani, — urítu de poporu pe care 'lu apesá, si de tiér'a pe care nu o sciá iubi.

Michaiu a fostu Banu alu Craiovei dela anulu 1554 pâna la anulu 1557. Pre tempulu acest'a s'a supr'anumitu: „*celu bunu*“ pentru blandéti'a cu care guverná tiér'a.

In anulu 1593, dupa-ce Alesandru Bogdanu, din porunc'a Sultanului, a fostu aruncatu in mare (Vedi Balcescu. Ist. lui Michaiu vitézulu pag. 32.) a ocupatu tronulu Michaiu. Elu a fostu unu — „barbatu alesu, vestitu si laudatu prin frumseti'a trupului seu, prin vêrtutile lui mari si feliorite, prin credinti'a s'a catra Ddieu, dragostea catra patria, îngaduiél'a catra semeni, omeni'a catra cei mai de josu dreptatea catra toti de-o potriua, — prin sinceritatea, statornici'a si darnici'a ce impodobiáu multu laudatulu seu caracteru. (V. Balcescu N. Michaiu vitézulu pag. 28.

Michaiu cá domnu nu a fostu numai a Romaniloru ci a lumei intregi, a crestinatatiei.

Engel díce: — „Se aruncamu flori pe mormentulu unui printiu romanu, care intereséza istori'a lumiei; si elu a lucratu, si poternicu a lucratu spre a imbrânci barbari'a turcesca de pre celea-alalte parti ale Europei!! (Engel I. p. 268.)

Stefanu celu mare si Michaiu vitézulu au aretatu lumiei cá Romanulu e bravu, déca are cene se-lu conduca si in cene se se încréda.

Soldatul romanu e modelu. — Elu suferu fómie, frígú, necesuri si calamitati, cá-ei elu e dedatu cu tóte. Tare bene tu caracteriseza pre soldatul romanu V. Alecsandri in poesia „Penesiú Curcantiú“ — unde díce:

Cobuzu ciobanu in Calafatu
Dícea voiosu din flueru,
Ér' noi jucámu hor'a din satu
Ridiendu de-a bombeí siueru, —
De-odata-o schíja de obuzu
Traznúndu, máncuar' foculu,
Katéza capulu lui Cobuzu
Si ea ne curma joculu.

Câte necesuri voru fi avútu bietii románi, in acésta lupta de d'inaintea Plevnei, in frígú, in plóia, sub ceriulu liberu, pre ventu si eu mórtea inaintea ochiloru, loru totusiú li-se stérnesce joculu, cá-ei éta, vedi Dómne! — Cobuzu ciobanulu din Calafatu sciá díce hor'a loru sí ei in mediloculu pericolulu — moreáu de dorulu horei. — Asiá e romanulu. — Nu бага in séma mórtea, si cându ace'a vine o ascépta cu surisulu pe buze. Elu scie vietíui eá se scie si muri.

Cunoscúndu bravur'a poporulu romanu, cene se vá indoi de adeverulu cuvintelorú lui Nic. Balcescu, care scrie: — „Romanii inca din véculu alu XIV-le, pre cându tóta Europ'a erá cufundata in barbaría, aveáu nesce institutii cu cari in acelea vremi ar' fi ajunsu o natia poternica in Europ'a, déca unirea ar' fi domnitú între dinsií! Fía cá raticirile paríntilorú nostrii se ne slújesca de pilda precumu vértutíle loru de indemnu! Fía cá se nu uitamu de aci inainte cá unirea face poterea staturilorú si prin urmare ferircirea loru.“ — (Michaiú vítézulu p. 210.)

Dar' cá se cunoscemu mai bene pre osteanulu romanu: avemu de alu privi pre elu in campulu luptelorú, in flacar'a foculu bataliei. Spre care scopu vomu lasá se urmeze in cursulu an. urmatoriu alu acestei scrieri unele din cele mai insemnate lupte portate sub doi domni romani: sub *Stefanu celu mare* alu Moldovei si *Michaiú vítézulu* alu Munteniei.

Despre politică.

Ce pamentu e vescalù al'a, domnule? Am iscalitu si eu o hartie la banca si nu sciu cum, bag' séma i-a trecutu soroculu, cum dîceti dvóstra, si-a patr'a dî, amu trebuitu se platescu cheltuieli vre-o 4 fi. Pân'-acum m'a feritu Ddiu, de n'amu imprumutatu dela banci, dar' in anulu acest'a mi-au cadiutu amendoii boii din jugu, si-amu fostu silitu se imprumutu si dupa-cum au facutu si altii dela noi din satu, am luat u si eu bani dela banca. Inse mi-am gasitu beléu'a. De sciám mai bine nu me faceámu si de rusîne. Mosi de stramosi de-ai mei n'au amblatu cu vescale, dar' nici n'au facutu datorii. Eu unulu sciu cà mi-oiu invetiá si copii se nu se incurce cu vescale diavolesci, dar' nici se nu faca datorii. Traiésca cu multu puçinu, ce au. Dar' totu mi-e ciuda de patiani'a mea cu banc'a. Óre nu m'au insielatu Domnii acei'a?

Ei, badica! bucurosu o se-ti spunu ce-i vescalù, dar' mai ântâiu lasa-me se-ti vorbescu cev'a despre datorii si imprumutu.

Tii, d-ta, lucru de rusîne: a luá imprumutu? a face datorii?

Dar' spune-mi, rogu-te, ai d-t'a totu ce-ti trebue la cas'a d-tale? De buna séma, nu!

De câte-ori nu vei fi imprumutatu o secure dela vecinulu d-tale, a bucata de lemnu, unu codru de pâne, ori de malaiu, si alte si alte?

Ti-a fostu rusîne candu le-ai imprumutatu?

Nu! Securea ai datu-o éra indereptu, dupa-ce ti-ai taiatu lemne, lemnulu asemenea dupa-ce ti-ai adusu din padure totu asia ai facutu cu panea dupa-ce ti-s'a coptu a d-tale. Éta, ai imprumutatu si ai datu indereptu si totu omu de cinste ai remasu, cá si mai 'nainte.

Asia a fostu omenimea dela inceputulu lumei. Asia este astadi. Nime nu póte avé de tóte, trebue deci se se ajute unii cu altii.

Banulu inca nu este alt'a decâtu unu lucru, care déca nu-lu avemu, si vremu se-lu folosímú, trebuie se-lu imprumutamú dela acel'a care-lu are, cá si ori-ce unélta, de care avemu lipsa in economi'a nóstra.

Ba, fiindu-cá banulu este asta-di osi'a, pe lângá care se 'nverte totulu, mijloculu cu ajutoriulu carui'a ajungemu la o bunastare materiala, prin care ne potemu intemeiá unu traiu bunu, prin care ne potemu câscigá invetiatur'a cea atátu de lipsa, — avemu chiar' datorintia se amblamu si se câscigamu bani.

Totulu atérna dela intrebuintiarea banului, candu 'lu ai a-mâna.

Si eu dîcu: se nu faci datorii, se nu imprumuti, déca prevedi, cá din afacerea care vrei se întreprîndi, nu-ti resulta óre-care câscigu. Din contra, este nebulnia cá, atunci, cându poti întreprinde cev'a cu profitu, se nu imprumuti, se întielege, déca nu-ti ajungu poterile sí poti impumuta.

Si câte moduri, câte cai nu suntu astadi, prin care omulu harnicu, de cinste, omulu cu avere, póte se imprumute si se-si inmultiésca avutulu! Dta de pilda, ai mosiia buna, ai casa frumósa. Pe acestea numai de cátu poti capetá imprumutu bani, cu cari cumperi alta mosiia, cresci vite si altele, — si inca pe lângá procente seau dobânda destulu de moderata. Cum? éca asia: du-te la cutare banca, ori chiar' la unu privatu, (dar' acesti'a suntu mai scumpi) si zalogesceti mosii'a pe tîmpu de 10—20 ani, asia cá banii imprumutati se-i platesci in restempurl (rate) de câte-o diumetate de anu. In feliulu acest'a sum'a ce o vei datorá o replatesci pe nesêmtíte si pâna la implinirea terminului' de 10—20 ani, te vei vedé cu bunu profitu.

'Mi dîci cá-i prea lungu terminulu acest'a de imprumutu si se póte 'mtêmplá se mori si datorii'a remâne pe grumazii copiiloru. E cu putintia firesce, si un'a cá acést'a, dar' in casulu acest'a remâne avere, si copii totusiu nu ajungu la sapa de lemnu. Déca gradinariulu candu sadesce pomii sar' gândi se-i sadesca numai pentru sine, atunci nu ne-am mai implântá dintii in póme nici odata.

Altu esemplu. Nu vrea-i se-ti zalogesci averea pe tîmpu mai indelungatu, dar' esci cunoscutu de omu cu stare, omu harnicu si de tréba, vá se dica, cine te cunoşce, te pôte imprumutá pe creditu, cum se díce. Atunci fà cum mi-ai spusu la inceputu, du-te la o banca seau la unu privatu si imprumuta de-acolo pe o luna pe dóue, ori pe siese.

Se credi dt'a cà tóte întreprinderile mai mari, drumuri de fieru, masinarii si altele, se facu totu prin impumutari.

Puşini suntu fericítii cari se nascu bogati. Cei mai multi devinu cu stare prin munca, si a munci nu este rusíne.

Acum se ne întórcemu la vescalù dtale.

Nu este bine se dîci vescalu; acest'a e cuvîntu stricatu din germanulu Wechsel. Bine romanesce se díce: politica (schimbu, cambiu, acceptu, trata, rimessa.) Politiele se tragu din tîmpuri fórte vechi. Isvorulu si-lu au in Itali'a, pe cându nu eráu nici banci, nici bani de hârtia si totu negotiulu se facea cu monede, adeca in bani de metalu. Purtarea acestoru monede dintr'unu orasiu intr'altulu, din o tíera intr'alt'a, se întielege erá anevoiósa din caus'a greutatii loru, cu deosebire la sume mai mari. Trasportarea monedei se delaturá prin midilocirea schimbatoriloru de bani din diferite cetati. Te duceai la bancherulu cutare si-i spuneai cà ai atât'a suma de bani, care vrei s'o transporti in orasiulu cutare; depuneai banii la dînsulu si elu 'ti dá in schimbu (de aci numirea de schimbu, cambiu, it. cambio) unu biletu, o hârtia, prin care insarciná pe altu bancheru din orasiulu respectivu se-ti platésca sum'a la cutare terminu. Acest'a inca primia bani dela altii si-i facea de plata la celu de ântâiu.

Schimbulu acest'a s'a desvoltatu rapede. Asia cà astadi forméza unu ramu de frunte in negotiu.

Politiele seau schimburile se tractéza intocmai cá banii. Cumperi si platesci cu ele cá si cu bani gat'a, pentru-cá suntu regulate prin o lege anume, in câtu desfacerea loru urmédia iute, fàrà multe ceremonii.

Politiile suntu mai de multe feliuri si se scriu in diferite forme. Noi se vorbimu despre politiele asia dîse de banca, cari se potu escomptá adeca vinde la vre-o banca.

O politia de acestea trebuie se contîna celu putînu dóue subscrieri si se face in modulu urmatoriu:

Form. I.

Brasiov^u 1 Aug. 1883.

v. a. fl. 1000.

De astadi in dóue luni voiu plati pentru acést'a singura politia la ordinulu dlui Vasilie Popescu

valut. austr. floreni un'a mîia

Valórea primita in numerariu.

Câtra mine insumi

Brasiovu.

T. Mesteacanu. m. p.

Form. II.

Brasiovu 1. Aug. 1883.

v. a. fl. 1000.

Preste dóue luni de astadi platiti pentru acést'a prima politia la ordinulu meu

val. austr. floreni un'a mîia

Valórea primita in numerariu.

Dlui T. Mesteacanu

in Brasiovu.

Vasilie Popescu m. p.

Form. III. cu trei subscrieri.

Brasiovu 1 Aug. 1883.

v. a. fl. 1000.

La dóue luni dela data platiti pentru acést'a prima politia la ordinulu dlui Savu Grecescu

val. austr. floreni un'a mîia

Valórea primita in efectivu.

Dlui T. Mesteacanu

in Brasiovu.

Vasilie Popescu m. p.

Politi'a dupa Form. I. se numesce proprie, pentru că celu ce o face, T. Mesteacanu, este si platitoriu. Vasilie Popescu se numesce purtatoriu, pentru că elu pórtá, a lui e politi'a. Elu se díce si remitentu.

In f. II. T. Mesteacanu este trassatu, V. Popescu trassantu si remitentu, ér' in f. III. remitentulu este S. Grecescu.

Politiiele de sub Nr. II. et III. se numescu politie trasseseau trassate si trate.

Pe o politia potu veni mai multe cá dóue subscrieri, cari tóte se facu pe dosu, sub remitentu, dóue degete un'a de alt'a.

Dreptulu de-a subscrie politie 'lu au toti acei'a, cari potu inchia contracte cu putere de dreptu. Cei cari nu suntu majoreni, potu subscrie numai cându pórtá o professiune seau unu negociu de sine. Femeile potu subscrie dupa-ce devinu majorene.

Cându pe o politia se afla si subscrieri de persóne, cari nu suntu indreptatíte a subscrie, seau subscrieri false, cele indreptatíte remanu totusi obligate.

Subscrierile trebuie se se faca cu mân'a propria, se fia cetetie, intregi seau celu puçinu liter'a incepetóre a numelui de botezu si conumele. Trassatul se subscrie curmezisiu preste textulu politiei, trassantulu de desuptu in drépt'a, remitentulu si girantii pe dosu, incepéndu de comunu dinspre partea, unde nu este timbru, in josu.

Corectura in scrisu nu este iertata pe politia.

Falsificarile de subscrieri se considera cá crime.

Recerintiele unei politie proprie:

1. In textulu politiei se se declare documentulu de politia, cambiú, seau déca acést'a se face in limba straina, se fia terminulu, care corespunde in limba respectiva.

2. Aretarea sumei de plata. Déca pre langa suma suntu conditiunate si alte beneficii, de ex. procente, aceste se privescu cá si cându n'ar' fi. Sum'a se scrie de comunu odata cu numeri, odata cu litere. Cându aceste nu consuna, se ia de buna cea cu litere. Déca insa sum'a este scrisa mai de

multe-ori cu litere seau mai de multe-ori cu numeri si nu consuna, atunci se ia in considerare cea mai mica. La suma trebuie se se arete speci'a valutei, de ex. val. austr., lei noi, marce germ., napoleondori etc. Cându lipsesce acést'a nota, se 'ntielege, totu-de-a-un'a valut'a obicinuita in tier'a respectiva. La noi, valut'a austriaca.

3. Aretarea remitentului seau purtatoriului, adeca a persónei carei'a, seaula a carei ordine trebuie se se faca plat'a. Dupa cum am vediutu in form. II, acést'a póte fi insusi trassantulu.

4. Aretarea terminului de plata (a espirului), care nu póte fi decâtu unulu singuru pentru intrég'a suma.

5. Subscrierea celui ce face polití'a.

6. Loculu, anulu, lun'a si diu'a in care se face polití'a.

Recerintiele unei trate. Pe lánnga conditiunile de sub 1—6, o politia trassata trebuie se mai contienie:

7. Aretarea trassatului, adeca a persónei, care trebuie se platésca.

8. Aretarea locului de plata. Cându acést'a nu este insemnatu, cá locu de plata se considera loculu insemnatu lánnga numele trassatului.

Nota. Recerintiele aceste (p. 1—8) nu este permisu se lipsésca de pe politie, altcum documentulu nu are valóre de politia.

Suntu recerintie estraordinare, cari potu si lipsí fàrà a jigni valórea politiei. Aceste suntu cu deosebire:

1. Declararea cà valórea este a se plati la ordinulu remitentului.

2. Declararea despre primirea valórei.

3. Timbrarea politiei. De si timbrarea este preserisa de lege, totusi o politia netimbrata inca are valóre. In casulu acést'a lips'a timbrului se pedepsesce.

La noi, in Austro-Ungari'a, avemu politie tiparite in limb'a germana si ungara, cu timbru in tipariu, dar' si fàrà timbru. Candu folosimu o politia netimbrata seau un'a pe care timbrulu nu corespunde tarifei, trebuie se cumperamu timbrulu de lipsa, se ne ducemu cu elu si cu polití'a la perceptoratululu de dare si acést'a o supr'atimbréza. Acést'a

se 'ntielege are se se faca inainte de subscrierea politiei. Timbrulu dupa tarifa are valóre pana la o diumetate de anu. Preste 6 luni se recere timbru dupa scal'a II.

Terminulu de plata trebuie observatu cu mare rigóre. Platniculu se-lu observe cá se nu-si piérda creditulu ér' purtatoriulu cá se nu-si piérda pretensiunea.

Déca espirulu (scadenti'a) unei politie este de ex. 13 ale unei luni, la 13 trebuie se urmeze si plat'a. Cându inse scadenti'a cade dominec'a, seau in o serbatóre dupa calendariulu gregorianu, rescumperarea politiei o poti pretinde numai a dóua-dí. Ori-ce politie cu terminu fixu trebuie rescumperata celu mai putínu a trei'a-dí dupa espiru. In esemplulu de susu, pâna la 15. Déca díu'a a trei'a (15) este domineca seau o serbatóre dupa calendariulu gregorianu, plat'a se póte amêná pe diu'a urmatóre (16). De prolongirea unei politia nu póte fi vorba, in sensu strictu. Déca cinev'a vrea se tiéna sum'a intréga ori o parte din ea si dupa scadentia, trebuie se faca politia nóua. Cându plat'a nu se face in intielesulu acestoru rîndueli, trebuie se se redice.

Protestulu, adeca se se iée unu actu cu notariulu publicu séu cu alta persóna, numita spre scopulu acest'a, prin care se constatá cá trassatulu nu si-a facutu datori'a in sensulu legii cambiale. In díu'a protestului, seau celu multu, trei díle dupa radicarea lui, proprietariulu politiei este datoriu se insciintieze prin posta (cu epistola recomandata) pe celu scrisu nemidilocitu inaintea lui, cá politia nu este regulata, respective rescumperata din partea trassului.

Cându nu se iá protestulu cuvenitu, purtatorulu nu se mai póte despagubí decátu dela trassu, respective dela acceptantele seau primitoriulu politiei. Tóte cele-alalte persóne subscrise iesu din obligu.

Prescriere numimu pierderea drepturiloru asupr'a celoru subscrisi pe politia. Pe ori-ce politia acceptata (subscrisa de trassu) ántáiulu obligatu la plata este acceptantele (trassulu), dupa aceea toti ceialalti in síru precum urméza. Vá se díca, fia-care girantu se póte despagubí dela toti ce

subscriși înainte de el, dar' nici unul din gîranti nu se pôte despagubi dela cei subscriși dupa dînsulu.

Acceptantele este în obligu trei ani dela scadenti'a politiei, girantii numai trei luni. Déca în restimpurile aceste nu se face procesu, politi'a nu mai are valóre de politia.

(În vorbirea comuna toti subscriitorii unei politie, afara de acceptantu, se numescu giranti, garanti, caventi).

Cîndu cinev'a pierde o politia, seau si în alte casuri, déca nu scie se âmble cu ele, totu-de-a-un'a se se adreseze la unu avocat.

Se dîmu si exemple.

1. La 1 Iuliu 1883 Ioanu Neagu din Zernesci vinde lui Zach. Popu o parchia de boi cu v. a. 200, cari se obliga a-i platî în trei luni de dîle. Politi'a:

Zernesci 1 Iuliu 1883.

v. a. fl. 200.

La trei luni de astadi voi platî pentru acésta singura politia la ordinulu dlui Ioanu Neagu sum'a de

BC valuta austr. floreni dóue sute. Cluj

Valut'a primita

Catra mine insumi
în Zernesci.

Zach. Popu. m. p.

Acel'a-si esemplu în alta forma:

Zernesci 1 Iuliu 1883.

v. a. fl. 200.

La trei luni de astadi platiti pentru acésta singura politia la ordinulu meu

valuta austr. floreni dóue sute.

Valut'a primita

Dlui Zach. Popu
în Zernesci.

I. Neagu m. p.

2. La 15 Augustu 1883 Vasile Creanga din Poian'a imprumuta dela banc'a „Agricol'a“ din Brasiovu fl. 500 pana la 25 Nov. 1883. Caventi are pe I. Verzea, T. Cotoru si I. Capatîna. — Politi'a:

V. Creanga m. p.

Brasiovu 15 Aug. 1883.

v. a. fl. 500.

La 25 Novembre a. c. platiti pentru acésta prima politia
la ordinulu dlui T. Cotoru sum'a de

valuta austr. floreni cinci sute.

Valut'a primita in bani gata.

Dlui Vasile Creanga

in Poian'a.

Platibilu la Brasiovu.

I. Verzea m. p.

Caventii T. Cotoru si I. Capatîna voru subscrie pe dosu,
dupa cumu s'a dîsu mai susu.

Se mai intrebuintieza adese si alta formula de politia,
numita cu caventi. La acestea trassatulu scrie totu curme-
disiu, ér' caventii in faci'a politei, de-asupr'a timbrului, adau-
gîndu la subscriere si cuventulu *c a v e n t u*; de e. N. N. ca-
ventu. Déca suntu mai multi caventi, acesti'a subscriu unulu
sub altulu. Aceste politie nu este de lipsa se se protesteze.

Nota. In formulariele de mai susu acceptantii nu s'au
scrisu curmedîsiu preste textu, dupa cum trébuia, numai
fiindu-cà nu s'a potutu in tipariu. De altmintrea ei se potu
subscrie si in drépt'a sub trassanti.

Din cele de pana aci vei fí vediutu, badica, cà banc'a
nu te-a insielatu. Déca nu protestá politi'a si déca dt'a nu
aveái putere se-o rescumperi, banc'a nu poté luá la procesu
si nu se poteá despagubí dela cei, cari au subscrisu pen-
tru dt'a.

(Amiculu Poporului.)

PETRA-PETRESCU.

V i o l ' a .

— *Dupa o poveste poporala.* —

(Sfêrsîtulu.)

Si ast'a i si fù sôrtea,
Asia i-se face mórtea.
Cându pe deus'a-o chinuiá
Si caii 'n dóue-o rumpea
Strun'a cea mai subtîrea

Inca-'n dóue se rumpea
Si remase numai trei
Strunitiele laditiei.
Pre unde carnea-i cadea
Rugi si spini mereu crescea;
Pre unde picá unu osu
Trandafirulu celu frumosu,
Frumosu dar' totusi ghimposu,
Resaria si impupia,
Si flórea si-o desvalia.
Deci un'a s'a si-'ntemplatu
D'in celea ce-a fostu visatu
Betranulu celu caruntitu
Si cu mórte pedepsitu.

III,

Trece-unu anu, trecu doi si trei,
Si parintii Violeti
Mai uita din superare
Si traiescu in desfatare,
Cà-ci Pavelu erá cu ei,
Cu-ai sei ochi luceferei,
Si laditi'a-i mangaiá,
Cà-ci mereu cântá asiá:
— „Mai incetu cu arcutiulu
Se nu-mi vatemi sufletulu!“ —
Intr'o dí mândra de Maiu
In curtea acestui craiu,
Se intinde-unu ospetiu mare,
La care de lângá mare
Crai si 'mperati suntu chiamati
Si-aici acumu adunati.
Dupa jocu si voia buna
Esu mai multi toti d'impreuna,
Si cu densii fetu frumosu,
La aerulu recorosu;
In gradina apoi intrarà
Si-acolo éra dantiarà.

Cându asia si-au petrecutu
D'in Pavelu ce s'a facutu?.....
Unu vântu plinu de frumusele
Coborisè dintre stele

Si c'o iutiéla nespusa
Si c'o potere ascunsa
Iáu pre Pavelu mi-lu sucescu
Si-'ndata mi-lu prapadescu ;
Ér' din loculu unde stá
Cându frumósele-lu luá
De odata cà resare
Unu lemnu mândru, fórte mare,
Ér' de-asupr'a lemnului
Stându bumbútiulu ceriului
Chiamæ si luá'a la sine
Si-si petrecu si 'ei cu biue
Puçina vreme-impreuna
Sórele cu sor'a-i buna.
Sórele-intr'alui doru mare
Dându lunei o sarutare
Fú prea aspru pedepsitu
Pre veci de ea despartítu.
Ér' óspetii 'ncremeniti
Stá cu totii neclintiti
Si nu-si poteáu talmaci
Minunea cum se-'mplini. — Library.Cluj
Ast'feliu éca s'a plinitu
Si-alu doilea visu vestitu,
Si cei ce stá-ngiuru de lemnu
De-odata cá-dintr'unu semnu
Dupa Pavelu au numitu
Acelu lemnu de toti iubitu
Paveltanu ori chiar' platanu
Si-apoi paltinu dupa-unu anu.

Cându acést'a s'a-ntemplatu
Depre laditia-a crepatu
Inca-o struna cantatória
De durerea-asupritória,
Atunci craiulu si dómn'a
Cata iute pricin'a
Cum se rupse struniti'a,
Si nebuni de superare
Alérge-'n gradin'a mare.

Ah! ce lucru multu doiosu,
Cându pre feciorulu frumosu
Intr'unu lemnu 'lu vedu schimbatu
De frumseti'a-i despoiatsu.

— Erá preste tóta firea
Se-le stêmperi tânguirea, —
Necajiti de chinulu mare
Ceru fora de stemperare
Cu densii cá se graiésca
Si lemnulu se-i mulcomésca.

— Asia se rogáu ei multu,
Dar' lemnulu remânea mutu,
Numai cându veniá unu ventu
Cadeáu frundie pre pamentu,
Si-i sunáu ramurile
Cá la tótê lemnele.

Intr'o dí din intemplare
Craiù-intr'alui superare
'Si díce cu-amaratiune :

— „O mórte! vino! grabesce!

De necasu me mantuesce!“ —

Si cându díce-acestu cuvêntu
Trece-i sufletulu prin vêntu,
Craiulu minune se face
Cà-ci se schimba intr'o salce.
Cându acést'a s'a-'ntemplatu
Éra-si o struna-a sunatu,
Si numai un'a remase
Pre laditi'a cea din casa.

Dup'ace'a in gradina
Cá o superata dina
Intra si biét'a craiésa
Cu de doru anim'a-i arsa,
Si-'ndata ce vede salcea
I cuprinde ochii céti'a,
Cà-ci dens'a sciá prea bine
Salcea-acea de unde vine,
Si cadîndu la pamentu mórta
Sufletu-'n aeru i 'nóta,
Dar' acést'a apoi se schimba
Intr'o paserica mândra,
Care ganguru se numesce
Si totu gielnicu ciripesce,
Si avêndu mandr'a craitia
Perù de auru in cositia,
Penele gangurului

Au făci'a aurului.
Si éta si cea din urma
Struna-acum inca se curma
De pre unélt'a straina
Ce remane acum straina.
Domnedieu sautù a lasatu
Că-acestu gânguru minunatu
Se-si anine cuibulu seu
Se-lu pórte vântulu meren.

IV.

Dupa ce cu toti perira
Curtile se pustifra,
Èr gradin'a cea frumoasa
Se facù chiaru uriciosa,
Unu curteanu inse tienea
Laditi'a și totu voiá
Cá se-i puie éra strune....
Dóra vá mai vrea se sune....
Dar' d'in laditia resuna
O suflare cá de-o juna:
— „Lasa-te acum, lucru-ti curma
Si-asculta ce-ti spunu pe urma: Cluj
Eu mai multu nu potu grai
Cátu in lume voiu traí,
Dar' prin mine ori si care
Fta micu ori fta mare
'Si vá cântá cus émtíre:
Jele, doru si-alui iubire;
Si-apoi un'a eu dorescu,
Cum-ca eu se me numescu
D'in Viola — „Violina“
C'amu muritu fora de vina.“

Cându díce-asié amortiesce
Si de-atunci nu mai graesce;
Dar' Dorinti'a i-o-'mplinimu
Că-ci „Violina“-o numimu!

Ioanu H. Boteanu.

D I V E R S E.

DE ALE NÓSTRE. — In urm'a Concursului scrisu prin
Administratiunea diuarialoru nóstre: „Amiculu Familiei“ si „Preo-
tulu Romanu“ — cu terminulu de ²⁸/₃₀ Juniu a. c. — au in-

cursu mai multe operate, parte mare chiar' nepublicabile. — Dintre acestea, parte cu unanimitatea parte cu majoritatea voturilor comisiunii critisatória de 5 membrii, au fost premiate: cu 100 franci din aur articlulu basericescu „*Asiedimentele sacre ale cultului divin din Santele Pareseme.*“ — a carui auctoru s'a aflatu a fi dlu **Joanu Borosiu** parochu rom. gr.-cat. in Zabranu si asesoru consist. din Lugosiu. Mai departe totu cu 100 franci in aur studiulu socialu „*Femei'a*“ — scrisu de domn'a **Eufrosina Homoricénu Stoenescu** — academiciana, membra a mai multoru societati literarie, scientifice si filantropice din Romani'a, Itali'a si Franci'a, distinsa cu numeroase medalii de clasa superioara s. a. — din Rémniculu-Saratu (Romani'a). — Apoi totu cu 100 franci in auru novel'a „*Betranii 'su buni la casa*“ scrisa de dlu **G. Saclesianu** — pseudonimulu unui profesor zelosu pentru inaintarea Natiunei romane. — In urma cu cate 50 franci in auru un'a „*Predica la inmormontarea unui preotu*“ si alt'a „*Predica la cununia*“ — scrise ambele de dlu **Vasiliu Criste** parochu rom. gr.-cat. in Zalnocu. — Dintre poesiile intrate la Concursu, — neintrunindu nici un'a majoritatea voturilor Comisiunii critisatória, — nu s'a potutu premia nici un'a. Premiulu de 50 franci, e scrisu pentru o poesia, inse s'a adausu la premiulu de 50 franci scrisu pentru unu studiu socialu; si asié apoi s'a premiatu cu 100 franci: studiulu socialu „*Femei'a*“ — cá celu mai de mare valóre literaria dintre tóte operatele de acestu soiu intrate la concursu.

— Cu scopu de-a desceptá o nobila emulatiune intre scriitorii nostri si in parte si de-a remunerá baremi câtu de puçinu ostenelele puse intru inaintarea culturaria a poporului romanu, escriemu prin acestea unu nou **Concursu la siese premii** — 2 cate de 100 si 4 cate de 50 franci in auru. — Cu câte 100 franci in auru se va premia cea mai buna novela originala publicanda in „*Amiculu Familiei*“ si celu mai bunu articlu din sfer'a scientialoru teologice publicându in „*Preotulu Romanu.*“ — Cu câte 50 franci in auru se va premia cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicânde in „*Amiculu Familiei*“ si cea mai buna predica funebrala si predica ocazionali publicânde in „*Preotulu Romanu.*“ — Terminulu la fia-care e ¹⁸/₃₀ Decemvre an. 1883, precându manuscrisale, nesubscrise de auctoru, providiute cu órecare devisa, — suntu a se tramite la Administratiunea diuariatiloru „*Amiculu Familiei*“ si „*Preotulu Romanu*“ in Gherl'a (Sz.-ujvár. — Transilvani'a) alaturandu la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in lontru se arete numele auctorului ér' din afara se porțe devis'a operatului.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculee Fekete Negrutiu.

Gherl'a. Imprimari'a „*Aurora*“ p. A. Todoranu 1883.

